

LITERATURA:

- BEDJANIČ, M., 2014a. *ADRIAWET 2000: Monitoring favne kačjih pastirjev (Odonata) v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok ter priprava smernic za urejanje in upravljanje habitatov s stališča favne kačjih pastirjev – končno poročilo*. Elaborač za Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, ProNatura, Braslovče. 73 str.
- JERABEK, L., 2019 [fotograf]. Temni slaniščar (*Selysiothemis nigra*). *Trdoživ* 8(2): 1-2.
- ŠABEDER, N., 2021. Prispevek biološkega raziskovalnega tabora BIOCAMP k poznavanju favne kačjih pastirjev Slovenske Istre. *Erjavecja* 36: 26-33.
- ŠALAMUN, A., 2012. Temni slaniščar *Selysiothemis nigra*, nova vrsta v Sloveniji ... in druge zanimive fotografske najdbe v Škocjanskem zatoku in drugod po Sloveniji. *Erjavecja* 27: 5-7.
- VINKO, D., 2019a. Ponovno opazovanje temnega slaniščarja *Selysiothemis nigra* v Sloveniji. *Erjavecja* 34: 70-77.
- VINKO, D., 2019b. Osebna izkaznica: temni slaniščar (*Selysiothemis nigra*). *Trdoživ* 8(2): 52.
- VINKO, D., A. ŠALAMUN & M. BEDJANIČ, 2019. Kačji pastirji. V: J. Pavšič, M. Gogala & A. Seliškar (ured.), Slovenska Istra I – Neživi svet, rastlinstvo, živalstvo in naravovarstvo, str. 195-214, 427-428 [Dodatna literatura], Slovenska matica, Ljubljana.

(M. BEDJANIČ)

OPAZOVANJE VIŠNJJEVIH DEV IN DEVIŠKEGA PASTIRJA PRI PREHRANJEVANJU V ROJU

Kačji pastirji so znani po svoji izjemni plenilski uspešnosti in generalističnem pristopu do plenjenja. Nekaj je tudi izjem, npr. kačji pastirji iz družine Pseudostigmatidae, ki so specializirani za lov pajkov, ki jih pobirajo iz njihovih mrež. Ko že piševa o »zamotanih« lovskih rutinah kačjih pastirjev, morda velja omeniti tudi splošno razširjeno vrsto, ki prebiva pri nas, modrega kresničarja *Ischnura elegans*, ki je bil v tujini že velikokrat opazovan, kako s pajkovih mrež pobira tako pajke kot pajkov plen iz pajkovih mrež. Tudi prvi avtor tega prispevka sem na terenu že kdaj opazil modre kresničarje, zapletene v mrežo, pogosto mrtve. Te informacije so lahko povod za podobna opazovanja tudi pri nas in kako bodočo drobtinico ali ocvirek v *Erjavecii*.

Čeprav so odrasli kačji pastirji pri svojih prehranskih navadah večinoma neizbirčni, pa se vseeno poslužujejo določenih strategij, ki jim olajšajo dostop do plena. Ena izmed takih strategij je tudi plenjenje v roju. S tem izrazom označujemo vedenje kačjih pastirjev, ko se več osebkov združi v večje roje in skupinsko pleni na določenem mikroobmočju. Vedenje je bilo opazovano tako pri enakokrilih kot raznokrilih kačjih pastirjih, med enakokrili kačjimi pastirji (Zygoptera) denimo pri vrsti *Hetaerina americana* iz družine bleščavcev (Calopterygidae). Bolj pogosto pa so prehranjevanje v roju opazili pri raznokrilih kačjih pastirjih (Anisoptera), predvsem vrstah iz družine dev (Aeshnidae): blede devi *Aeshna mixta*, več kje ter večkrat pa pri zeleni devi *Aeshna viridis*. Prav pri zeleni devi so tak tip prehranjevanja tudi raziskovali in o tem napisali več znanstvenih člankov.

V literaturi lahko tako preberemo, da se lov v rojih pogosto dogaja v večernih urah, ko se odrasli kačji pastirji zberejo v roj in začnejo prečesavati okolje z namenom plenjenja. Poleg večernega rojenja pa se odrasli kačji pastirji zberejo v roje tudi, ko napadejo roj svojega plena, npr. enodnevnice.

Roj kačjih pastirjev med lovljenjem smo letos opazili tudi slovenski odonatologi in ornitologi, in sicer 13-VII-2023 okoli poldneva na jasi v dolini Kobile na Gorjancih (WSG84; 45.789709, 15.346352). Skupina okoli petnajstih višnjevih dev *Aeshna affinis* in enega deviškega pastirja *Aeshna isoceles* je obletaval večje mravljišče na gozdni jasi. Nad mravljiščem je sočasno rojila skupina mravelj, ki jih je medtem plenila prej omenjena skupina kačjih pastirjev. Zanimivi dejstvi pri tem opazovanju sta, da je bližnja večja stoječa voda od tega mesta oddaljena več kilometrov, v roju kačjih pastirjev pa sta sodelovali dve različni vrsti kačjih pastirjev. Literaturna opažanja namreč večinoma navajajo rojenje kačjih pastirjev ob vodah ter omenjajo skupine, sestavljene iz osebkov ene vrste.

Taka in podobna opazovanja odlično dokazujejo pogosto nenavadna in vznemirljiva vedenja kačjih pastirjev in dajejo vpogled v njihovo bolj skrito obnašanje stran od voda, kjer smo jih najpogosteje navajeni.

LITERATURA:

- BELEVICH, O. A. & Yu. A. YURCHENKO, 2010. Twilight activity of dragonflies of the genus *Aeshna* Fabricius, 1775 (Odonata, Aeshnidae) in the southern part of West Siberia. *Euroasian entomological journal* 9: 275-279.
- BORKENSTEIN, A. & R. JÖDICKE, 2016. Crepuscular collective flight of *Aeshna viridis* in Central Europe (Odonata: Aeshnidae). *Notulae odonatologicae* 8(8): 247-318.
- CORBET P. S., 1999. *Dragonflies. Behaviour and ecology of Odonata*. Harley Books, Colchester.
- JÖDICKE, R., 1993. Crepuscular flight in *Aeshna mixta* Latr. (Anisoptera: Aeshnidae). *Journal of the British Dragonfly Society* 9: 10-12.
- MCCAFFERTY, W. P., 1979. Swarm-feeding by the damselfly *Hetaerina americana* (Odonata: Calopterygidae) on mayfly hatches. *Aquatic Insects* 1(3): 149-151.

(N. ŠABEDER & M. MLAKAR MEDVED)

SLOVENSKA ODONATOLOŠKA DIRKA 2022

Leta 2022 je SODirka potekala četrtič. Podatke smo kot običajno zbirali od 1-I-2022 do 15-XI-2022 in sicer še vedno v petih kategorijah: 1) ŠTEVILO VRST; 2) ŠTEVILO PODATKOV; 3) ŠTEVILO VRST LEVOV; 4) ŠTEVILO FOTOGRAFIRANIH VRST in 5) IZREDNE NAJDBE. Za izredne najdbe so v 2022 veljale vrste obrežna zverca *Lestes dryas*, južna zverca *Lestes macrostigma*, barjanski škratec *Coenagrion hastulatum*, kresnična palčica *Nehalennia speciosa*, šotna deva *Aeshna caerulea*, zelena deva *Aeshna viridis*, blede vetrnjak *Caliaeschna microstigma*, rumeni